4686

האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY, JERUSALEM

INSTITUTE OF JEWISH STUDIES

המכון למדעי־היהדות

ו"ט בטבת תשס"ו
13.1.06

מר לוי יכבד,

כבר קראתי בעיון ובלקים מסרימות של המבוא שלך, ורציתי גם להזמין
לך בעוד זמן העדות לשני שכותבת. יכי מבין שבקשתי קשה את
אבולוציה כרציונליזציה קיצונית, ואכי מסכים איתך בנידון זה, ואשיבו לפי
כל מה שהתאים למציאות דעתך. חושבני שאין זה הזמן לדון בהסדרים אחרון ו
שהדרך רצוי מקורית ויבין. כטיוחיו הטבלת/חכירות של ירושלים אינן
מעסרות כלל את השתרעותו בזמן מיחסי, ומסכימני איתך לקבל את
משפרך בנקודה זו. אבל מוהן שאין שיכוניי יזרבה אלו ביטוי לפתרון וחלילה
את מרודתך העצומה שאני מוצא בה עניין רב ובקידוש ויכר רעביל מחברי
אבולוציה. אפשר שיריתי מיסיע לך לא להדגיש את המרוץ הישורה זיור,
או כי דיוני שיאוני וראוי שתדפיס את המסמס עצמו אם רש לך איזה אישרות
לכך, הכי שרמזת. את מוסיף חוב קוק מוכן להדפיסטקסט זה במסגרת העולות
שנת רמב"ה, תחזיה בזה תועלת זרבה ויוחר גדולה ייאשר ברוב ירטומיהם.

אגיל ותחלת לי אוז אכי אעיר לך הערת ביקורת כחוצה למגכון לשונך.

ומהאור קצת על דרך כתיבתך ואכי מיסיע לך שעבור על כל המבוא ולמגכן
את הדדרות בעברית צחה ובשיעורי משפט דגוכיים יותר. יש בכל עמוד ועמוד
כמה מיפטים שאינם נחוצים בסדר עברי ויש בהם משום הגיגוי זר, ולגו ידעתי
מה תביא אותך לנקוט במגכון רטלני. אוז רצוכך להביא את הדבר לידי
דיוק (והדרך הוכר מראוריות הדדרות לרך מצד עצמו), שלרך לתרן כאן הרבה.

לעצם העכין, אכי לומד הרבה מדבריך, אוז כי אינני רואה יסוד למכות
את הזקיכת אבולפיה שנסחתי אותה בדרך הדביעי של מ"ר, ושכנראה,
אגב העקיבין, שמשה משרה לביי ורחך במבוא. רבל שאיני יכול לשבוז אתך יחד
ולהאוריך על כל חג וחג שוו דעות שביכך חילוקות. בקיצור, אין ממק

שעבודתך תתקבל כעבודת גמר מצויינת בחוג הראשי. ולא זה בלבד, אלא הכיתי גם לועדת ההוראה כדי לברר את האפשרות לתת לך לגמור את בוירנת מ.א. בלי לזוז ממקומך. והריני להודיע לך שועדת ההוראה של הפקולטה מוכנה להרשות לך להבחן במכילה על יסוד שאלונים שישלחו מבחוץ אה רוכל להתאזר לכך כחובת של מועד צבורי או הא־כוח של מזירכת ויטואל שהיה יוכן לשמש באמן שלכו בדבר זה. למשל: אם יש קונסול ומכילה, זוירכו מוכנים לשלוח שלינו את השאלונים ואתה תשב בשעות שיקבעו בוידר אצלו ותכתוב אתשלך והוא ירזיר את שאלונך בדואר אויר רשום. אולי תברר את הדבר אתו, יכן כראה שזו מחובותיו של קונסול אחרשכו. אכי מבין שחסרה לך בהיכה המקצוע הראשי פילוסופיה עברית וקבלה בלבד, ושכבר נבחנת במאר המקצועות. אבל כדאי שתעמידכי על מצבם המדוייקים של עכיריכך רזה. אם אין קונסול, האוניברסיטה תהיה מוכנה לשלוח אתהשאלונים לאוניברסיטה במכילה, אם תמצא לכו אתחשם ואת הכתובת של אדם משם שיהיה מוכן לשמש כאמן להעברת שאלון אליך והחזרתו אלינו.

ועדת ההוראה מוכנה לוותר לך על זבחיכה בעל תזה לפי המלצת המורים ולאפשר לך בכך אתקבלת תואר מ.א. בלי חוספת טרחה. חוכבכי שדבר זה יהיה לוו ילת לך, ואשמח לשמוע מיך כדי שנכיין אתכל הכיוץ.

אכי מעריך את עבודתך כוזרומזו מדעית רצלה מזכל מרחיכת עיבוד הטקסט הקשה והכנתו והכנת הפירוש, ורצוכי שחברוא על שכרך אל עבודה זו המוקדם. אין לך להצטער על הזמן שהשקעת בעבודה זו כיון שהתרח במכוזרך האחרון, מתוך התקפה של מרה שחורה. אין ספק שאילו הירית חוזר אלינו היית מציע לך להקדיש את עצמך לעבודת דוקטור במקצוע זה, כי אכי רואה בהיכה הזדמכות, למדע.

בברכת שלום רב ורחמים לשמוע מיך בקרוב,

מוקירך הנאמן,

ג. שלום

מכון למדעי היחדות

כ"ב בשבט תשט"ו

מר לוי הכבד,

קבלתי את מכתבך. כמובן, אין כל בעיה בסידור הבחינות
ואין איכחכו קבועים בתעריכים קבועים כמו שחשבת. אנחנו
יכולים לבחון בכל עת. אני מבקש לשלוח לי מיד רשימות
חספרים שמתוכם אתה יכול להבחן, ובפרט בפילוסופיה עברית,
כשי שד"ר פינם ידע לחכין את חשאלון. אנחנו נסדר מיד
שאלון ונעביר אותו ישר או דרך משרד החוץ לקונסול
במכילה שיקבע זמן כפי רצון שכיכנו. כמזיר שכי שאלוניה.
לדעתי, עכין בחינתך פורמלי בלבד כי עבודתך חמצויינת
מעידה עליך ואין אכ ו רואים בפרוצידורה זו אלא מלוי חובה
כעימה לשני הצדדים. מכיון שכתבת שחקונסול יעזוב לזמן מה,
אנקשך למהר ולהשיב את תשובתך כדי שלא נפסיד זמן.

ד"ר פינם קורא גם הוא בעבודתך ומתרשם כמוני מהרמה הגבוהה של חיבורך. גם-אני מסכים אתך בעיקר דבריך לומרשעולמו חרוחני של אבולפיה הוא בלי ספק עולמם של הומרימוניסטים הרדיקליים, ולא על זה באתי לעורר. שושבני שנקודה זאת חוכחת באופן ברור בעיה חיא רק בשני דברים אחרים.
א) בחגדרת מחשבת הרמב"ם כמחשבה רציונליסטית קיצונית--דבר שאפשר להטיל בו ספק רב, באשר מושג חשכל של הרמב"ם חרי איכו מושג של ביכה וחבוכה מנתחת רציונליסטית כפי מושגכו, אלא מושג איכטואיטיבי ביסודו שיש בו חרבה לקשר אותו עם תפיסות חמיסטיקאיות מבית מדרשם של חכריאו-פלטוכיים. חרי פלוטיכום עצמו בודאי ובודאי שחושב בדרך ההגיון והחבוכה ובכל זאת גם אצלו גולת הכותרת של כניסת האדם והסתכלות בעולם השכל חרי הוא תחליך איכטואיטיבי ותופעה מיסטית ביסודה. וכן חושבני שאת האופי הזה של חכמת הצירוף כטכניקה חבאה לעורר את הכוח האינטואיטיבי הזה של השכל אין להגדירו במושגים מדעיים אלא כטכניקה מיחטית. אבולפיה לקח טכניקה זאת בלי ספק מתוך איזו מסורת שבאה אליו בין מתוך מחכה ישראל (רבו ר' ברוך תורגמי) ובין מתוך ציכורות אחרים. אבל לראות בצד אקסטטי זה של חכמת הצירוף והתבוכה דבר שאיכו מעיקרי עולמו. המיוחד שבאבולפיה שהבליט דוקא ע"י פיתוח שיטתו את הצד ואת האפשרויות המיסטיות הגכוזות בעצם שיטת הרמב"ם בגולת הכותרת שלה. ספריו האחרים של אבולפיה מוכיחים בבירור שאין לזלזל כלל באופים המיסטי של צירוף חשמות, אם כי צדקת בודאי לגבי התרחקות אבולפיה מכל עכייכי "תיאורגיה". יכול להיות ששיטת הצירוף ישלה שרשים דוקא בשדה זה ובמסורת כסתרת של בעלי שמות מעשיות, אלא שהוא הוציא אותה מתחום זה והפקיע אותם משם וייחד שדה מקום כשיטה אימכניסטית בכפש האדם ללא זיקה ואפילו בכיגוד לשיטות של פעולה מגית.

ו) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

ז) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

ח) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

ט) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

י) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

יא) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

יב) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

יג) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

יד) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

טו) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

טז) [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

4686

SIMEON
1029 Taft A
Manila, Philip

ב"ה מנילה,ח' בכסלו תשט"ו
3.12.54

לכבוד
פרופ' גרשם שלום
רח' אברבנאל 28
רחביה
ירושלים

מורי היקר!

רב תודות עבור מכתבו מ 27.10.54 ועל הברכות והאחולים.
מכאן שמכתבי שחכת לכב' הפרופ' בביתו היה בו משום מענה - לא ענית עד כה וחיכיתי להזדמנות זו.

ברוך שהחייני וקימני והגיעני לזמן הזה, שבו אני יכול להודיע על משלוח עבודת הגמר שלי סוף סוף. לצערי גם אחרי כתיבת מכתבי האחרון נגרמו כמה עכובים בלתי צפויים מראש לא תארתי שלעבור על הטכסט אחרי כתיבת המכונה יקח זמן רב כ'כ, וגם הכוריכה גוזלת זמן. מבחינה זו למדתי שסדנא דעראה חד הוא, ובעלי המלאכה דהכא הם בדיוק כמו בכל מקום אחר בעולם, ולמרות שמאיצים בהם, אם אין אדם עומד על גבם הם רק מבטיחים ואינם מקיימים. אבל סוף סוף נגמרה המלאכה כולה, ואני שולח אותה היום בדאר אויר לפי כתובת האוניברסיטה. (עפ"י בקשת הפרופ').

כעת עם גמר המלאכה אני מרשה לעצמי להודות שלא בנקל יצאה עבודתי זו לפועל. פעמים רבות עוד בהיותי בארץ, עמדתי כמעט מיואש בפני פסקאות מתומות, ולא פעם הרהרתי, שמא בכלל כדאי לותר על נושא זה? פתרון תכונת החומר העלום הזה, גזל ממני מספר שעות עבודה עצום, וספק כרסם את לבי מאז ומתמיד; האם כדאית כל היגיעה הזאת, הלא אילו הייתי משקיע את העמל הזה בנושא אחר בלי ספק שהדבר היה מביא פירות מרובים. ואין זה דוקא מפני שאני מצפה לשכר מעבודתי, אלא אפילו אם נבחון את זה מנקודת מבט של "תורה לשמה", גם אז יש נושאים שהעניין בהם חשוב יותר מדעות ר' אברהם אבולעפיה.

אני בטוח שהרואה את העבודה בשלומתה, לא יתאר לעצמו את מדת המלאכה המושקעת בה. כי הטכסט עם ההערות, ובעיקר עם סכומי הפרקים יוצא חלק וקל לקריאה. הקושי היה בזה שקשה היה למצוא את המפתח לפרוש, וזה גזל את עיקר זמני, בתחילה לא יכולתי לקבוע - למרות שקראתי הכל מה שנכתב על אבולעפיה - מה היא דרכו בספריו וניסיתי להתאים את דבריו לפרושים שונים. איש לא טרח לקבוע מה הוא תכונת כתיבתו של אבולעפיה. "קערת הצימוקים" שהגישו רוב הכותבים עליו, לא העידה כלל וכלל על שיטתו. ודוקא זה נתן לי את הדחיפה להתגבר על המכשולים שבעבודה, בחשבי שאם אוכל לפרש את כל הספר מתחילתו ועד סופו--גם אם אין זה הספר הקלאסי של אבולעפיה--, אפשר לפי דבריו בספר שלם למצוא את השקפת עולמו הפילוסופית. מטיבה זו טרחתי גם להשוות את דבריו ביתר כתביו (עד כמה שהדבר היה אפשרי) ולראות האם אין פרושיו ל"מורה" יוצאי דופן מכלל שטתו. ועלי להודות שלמצוא את המענה לבעיה זו היה עיקר עבודתי. ולמרות שהשתמשתי במאות ספרים, לא נעזרתי בהם הרבה מבחינה זו, כי שטת רא"א יוצאת דופן מכל הבחינות היא אינה פילוסופיה ואינה גם קבלה,

לדוגמא אני רוצה לציין את ענין "אלד"א בלה"ו", על פרוש לר"ת זה שאלתי רבים מבין חכמי הלוח ו"בעלי העבור", אבל כל מה שהם העלו בחכמתם היתה ההצעה לתקן את הנוסח בצורות שונות. לצערי לא יכולתי לקבל את הצעתם, כי ר"ת זה מופיע בכמה מקומות בכתביו של רא"א ותמיד באותה צורה. לא התעצלתי, לקחתי את כל הספרות המצויה על תורת התקופות עברתי עליה ולמדתי אותה (כעת אינני מצטער על כן יותר) עד שמצאתי לאחר יגיעה רבה את פתרון לנ"ל, מאידך הזמן שהקדשתי לנושא זה בלבד היה מספיק ע"מ לגמור לפחות שליש או [illegible] רבע של עבודת גמר.

גם ענין הגימטריות שתופס מקום גדול בשיטת רא"א היה טעון עיון רב, כעת אני כבר שולט בגימטריות עד כדי כך שבנקל אני יכול לחרוז אפילו חרוזים בגימטריות. כדי להוכיח באיזו מידה דבקה בי "הקבלה הנבואית", הנני מביא את הצרופים הבאים עפ"י דפי הספר (ר"ז - ק"ח + פ"ט):

רז זר גדר ה"רב" :
אור אראה בהקיץ,
ראו רהב הרב
ארו כ"ב-הפיץ.
} ר"ז

קי"ח

על – חוד רחוק כחץ
נס –בו לכן – חי,
ובנס הך גץ
ומן – חדוד לעד די.

(Lh. blat a Ori)

פ"ט

כזב–גדול – הביא הדף":
הבל– מיא בו מְסַגֵּל,
יעט גל–דָּבָב אַחף
ולא – בֵּן בנו – אל,

נגול חָלי – כזב –זה
גל –טבילה הגלִילָאִי,
עזבי לב – אדם–זה
החולם הלוחם כנבואי

לא להוכיח נבואתי (שלאחר החרבן ) הבאתי את החרוזים, רק כדי להמחיש עד כמה שסת הגימטריות נכנסה לדמי.

בסכום מכל מחקרי, רודף אותי הספק הגדול, האם באמת כדאי היה כל העמל, מה תועלנה לי הידיעות הנ"ל שרכשתי אגב עבודה זו. כעת ברור לי שאילו הייתי בוחר מחדש נושא לא הייתי מקבל על עצמי נושא כזה, אלא נושא כללי, שאגב מחקר אפשר ללמוד ערכים שהם בבחינת קרן קימת – אולם מה ערך תורת הצרוף וידיעת הקבלה הנבואית?

לדעתי כדאי היה להדפיס ספר זה, ע"כ הייתי מבקש את כב' הפרופ' לחוות דעתו בענין זה. אם דעתו תהיה חיובית אולי אפשר היה לשלוח את העבודה למוסד "הרב קוק" שהכריזה על פרסים בקשר ליובל הרמב"ם (עכ"פ זהו פרוש על המורה), ואולי ידפיסו זאת, אין אני מעונין בפרס כמו שאני מעונין שהדברים יראו אור, כי רוב החוקרים מכירים את רא"א רק מקטעים וקטעי קטעים פזורים פה ושם, ואם יודפס ספר שלם מכתביו – יראו השקפותיו באור חדש, ואולי יחדלו פעם ולתמיד מטפל אליו כל מיני דברי הבל ורעות רוח,

בתקוה כי כב' הפרופ' יקבל עת עבודתי ברצון וידוננני לכף זכות על אף שגיאותי, "כי לא ימלט מזה ילוד אשה".

בברכת שלום וכל טוב

שמעון

ד"ש לבבית לגב' שלום.